

2023_Anul Aurel C. POPOVICI (XXXVII): Nu este tiranie mai crâncenă decât cea exercitată în umbra legilor! - Maghiarizarea copiilor cu forța?
- Turcul te bate, turcul te judecă! - Maghiarizați-vă!

tribunism
șagunism
Aurel C. Popovici
TRIBUNA 1884

Replica junimii academice române
Nu este tiranie mai crâncenă decât cea exercitată în umbra legilor și sub aparențele justiției!
Fuziunea Transilvaniei cu Ungaria, în contra voinței majorității locuitorilor!
Turcul te bate, turcul te judecă
Maghiarizați-vă! **Daco-România iredentă**
naționalitatea nu e decât o colectivă interpretare a libertății!
împăcarea, comunitatea de interese, prietenia chiar, între două națiuni, cum sunt maghiarii și românii, nu se poate închipui decât pe o singură temelie, largă și trainică, iar aceasta se numește libertatea națională!
Anul tribunistului Aurel. C. Popovici

Lucrarea «Replica junimii academice române din Transilvania și Ungaria la „Răspunsul” dat de junimea academică maghiară „Memoriului” studenților universitari din România»», prezintă argumentele echipei de redactare, răspunzând enunțurilor tendențioase ale Răspunsului maghiar. În capitolul „Din etnografia și statistica Transilvaniei și Ungariei” toți cititorii din apusul Europei sunt informați că în spațiul carpato-dunărean a existat un popor neolatin, compact, continuitatea existenței lui fiind demonstrată de la formare până în prezent, fiind reprodusă o poezie populară în română și latină.

Două paragrafe sunt intitulate sugestiv: „Cum se înmulțesc maghiarii” și „Originea fabulei despre cele nouă milioane de maghiari”, prezentând structura pe naționalități a Transilvaniei, la recensământul statistic maghiar (din 1880), a celor 2.084.833 locuitori: 1.184.883 români, 630.477 maghiari și 211.784 sași. Statistica nu includea masele compacte de români din comitatele estului Ungariei (Arad, Sălaj, Bihor, Sătmar, Timiș, Maramureș, Torontal). În cap. „Fuziunea Transilvaniei cu Ungaria, în contra voinței majorității locuitorilor Transilvaniei”, Replica atacă chiar bazele constitutive ale ideologiei statului național ungar, concluzia fiind că „fuziunea Transilvaniei cu Ungaria, așa cum s-a făcut, contra voinței românilor, este un act de violență îndreptat de-a dreptul contra existenței celor din urmă”. De altfel, jumătate din acest capitol a fost reținut de procurorii unguri, fiind citat în actul de acuzare al Procesului Replicei. Capitolul dedicat „Legii naționalităților” - considerată „o parodie” - se deschide prin celebrul citat al lui Montesquieu: „Nu este tiranie mai crâncenă decât cea exercitată în umbra legilor și sub aparențele justiției”.

În lucrarea dr. Vasile Crișan sunt prezentate sistematic toate argumentele aduse de autorii Replicei: «**Instrucțiunea publică în serviciul maghiarizării**» face un tablou aspru și veridic al învățământului din Ungaria dualistă. Sunt analizate, cu exemple concrete în paragrafe distincte „Școlile elementare”, „Școlile medii”, „Tăgăduirea concesiunii pentru înființarea unui gimnaziu românesc în Arad”, „Tăgăduirea concesiunii pentru înființarea unui gimnaziu românesc în Caransebeș”, „Maghiarizarea gimnaziului românesc din Beiuș cu forța”, „Universitățile”, „Prigonirea românilor în instituțiile maghiare”, „Goana asupra literaturii noastre didactice”. Capitolul se încheie cu rechizitoriul îndreptat asupra proaspetei legi privind înființarea grădinițelor de copii, receptată ca factor al maghiarizării: **„Maghiarizarea copiilor cu forța”**. Capitolul „Subminarea autonomiei noastre bisericești” aduce în atenția opiniei publice ... nedreptățile legate de: „Alegerea de mitropolit”, „Împiedicarea întrunirii congreselor naționale – bisericești”, „Călcarea dreptului jurisdicțional în afaceri de disciplină bisericească-școlară”, „ajutorul din bugetul statului pentru preoțime”, „Fondul de pensii pentru învățători”, „Școlile confesionale din fostul confiniu militar bănățean”.

Urmează un capitol despre **„Nedreptățirea românilor în administrație”**, ilustrat, atât cu exemple concrete despre tratamentul la care erau supuși românii de organele administrative ale comitatelor și comunelor, cât și cu statistici care demonstau excluderea românilor din funcțiile publice în raport cu procentele pe care le reprezintă în ansamblul populației comitatelor. Astfel, în cele 24 comitate cu populație românească semnificativă, față de 3310 posturi de funcționari la care ar fi îndreptățiți existau în realitate abia 405 funcționari români; în ministere, față de 320 - erau abia 18 iar la judecătoriile supreme raportul era de 73 la 10. Românii nu dețineau nici o funcție de comite suprem sau măcar un vice-comite, cu toate că aveau majoritate demografică în 15 comitate. Capitolul intitulat „Justiția ...” este condimentat cu un motto luat din folclorul românesc: **„Turcul te bate, turcul te judecă”**. În sensul acestei morale sunt aduse zeci de exemple concrete, adunate de studenți din localitățile Transilvaniei și de prin curțile cu jurați care împărțeau dreptatea ungurească. Capitolul, destul de concis, referitor la **„Tăgăduirea dreptului de asociere”** este ilustrat cu următoarele exemple: „Tăgăduirea concesiunii pentru înființarea unei Reuniuni agricole române”, „Tăgăduirea concesiunii pentru înființarea societății culturale «Opinca română»”, „Tăgăduirea concesiunii pentru înființarea Societății academice literare «Minerva» a studenților români de la Universitatea din Cluj”, „Tăgăduirea concesiunii pentru înființarea Societății culturale «Progresul în Arad»”, „Tăgăduirea concesiunii pentru înființarea «Reuniunii femeilor române din Cluj și jur»”, „Tăgăduirea concesiunii pentru înființarea «Reuniunii învățătorilor români din comitatul Sătmar»”, (...) „Tăgăduirea concesiunii pentru înființarea «Reuniunii meseriașilor români din Blaj»”.

Toate obstacolele amintite puse în calea dreptului de asociere a românilor sunt dovedite cu acte ministeriale. Nu putea să nu lipsească din rechizitoriul Replicii **„Prigonirea publiciștilor români”**, capitol care se constituie într-un prolog al viitorului proces intentat lui Aurel C.Popovici. Exemplele erau de notorietate și din abundență. Urmează capitolul dedicat **„Sălbăticiai jandarmeriei maghiare față cu poporul românesc”**, apoi un altul privitor la „Sechestrarea averilor românilor grăniceri din ținutul Năsăudului”. În capitolul **„Societatea maghiară”**, Replica încearcă să întreprindă o radiografie socio-culturală a epocii, incluzând și latura mentalităților. Sunt evocate, în subcapitole separate, **„Societățile de maghiarizare”**, sunt aduse **„Probe de cultură maghiară”**, printre care „Demonstrațiile junimii academice contra societății românești «Iulia»”, ai cărei membri, studenți români de la Universitatea din Cluj, au îndrăznit în 1884 să comemoreze centenarul răscoalei lui Horea. În urma virulentelor manifestări ale naționaliștilor unguri din Cluj, profesorul Grigore Silași a fost înlăturat de la Catedra de limba și

literatura română a Universității din Cluj, iar Societatea literară „Julia” a fost desființată. În încheierea capitolului, (...) sunt aduse mostre ale „**Fanatismului presei maghiare față de naționalități**”.

Un consistent capitol al Replicei vizează „Asuprirea celorlalte națiuni nemaghiare” din Ungaria, prin subcapitole dedicate slovacilor, sârbilor și sașilor, texte puse sub sloganul unguresc: „**Maghiarizați-vă!**”. Ultimul capitol al Replicei are un titlu care era luat din obsesiile presei naționaliste ungurești: „**Daco-România iredentă**”. Multe din aliniatele acestui capitol au fost reținute mai târziu în actul de acuzare al procesului intentat lui Aurel C. Popovici. Se afirmă aici răspicat ideea existenței conștiinței unității națiunii române, prefigurând ideea statului național unitar român: „Negreșit, dacă masele mari ale poporului românesc ar fi întrebate, că ar dori-o, și noi am afirma un neadevăr, o absurditate dacă am tăgădui aceasta”. Rațiuni legate de realism politic îl rețin pe Aurel C. Popovici, căci după toate aparențele, lui îi aparțin enunțurile acestui capitol, să exprime, ca o concluzie firească a Replicei, această soluție. Împreună cu colegii lui de generație, în condițiile geopolitice din ultimul deceniu al secolului al XIX-lea, Aurel C. Popovici exprimă „convingerea nestrămutată” că „**Imperiul austro-ungar nu va putea exista mai departe decât diferențiindu-se într-o liberă federațiune monarhică, în care noi și fiecare popor conlocuitor să ne putem dezvolta în deplină libertate și în specificul nostru național**”. Conceptul federalizării era alternativa propusă la spectrul maghiarizării, echivalenta morții națiunilor din Ungaria. El va fi baza marelui proiect al lui Aurel C. Popovici – Statele Unite ale Austriei Mari. Încheierea, fără titlu, începe cu o trimitere la unul dintre ideologii italieni ai națiunii, P.S. Mancini: „**Dreptul la naționalitate** nu e decât însăși libertatea individului extinsă asupra agregatelor organice de indivizi ce alcătuiesc națiuni: **naționalitatea nu e decât o colectivă interpretare a libertății**, de aceea ea este sfântă și dumnezeiască ca însăși libertatea. Aceia care atacă naționalitatea sugrumă libertatea și ei, în mod logic, trebuie să o tăgăduiască omului, în toate raporturile vieții publice și private, și astfel trebuie să dărâme unica temelie reală, pe care este așezată întreaga ordine socială cu toate datoriile ce sunt legate de ea”.

Replica se încheie revenind la junimea academică maghiară care este invitată să admită împreună cu autorii Replicei, că „**împăcarea, comunitatea de interese, prietenia chiar, între două națiuni, cum sunt maghiarii și românii, nu se poate închipui decât pe o singură temelie, largă și trainică, iar aceasta se numește libertatea națională**”».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-anul-a-c-popovici-xxxvii-nu-este-tiranie-mai-crancenadecat-cea-exercitata-in-umbra-legilor-maghiarizarea-copiilor-cu-forta-turcul-te-bate-turcul-te-judeca-maghiarizati-va-171837.html>

tribuna.ro/stiri/cultura/2023-anul-a-c-popovici-xxxvii-nu-este-tiranie-mai-crancenadecat-cea-exercitata-in-umbra-legilor-maghiarizarea-copiilor-cu-forta-turcul-te-bate-turcul-te-judeca-maghiarizati-va-171837.html

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

Eveniment Actualitate Stiri de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

2023 - Anul A.C. Popovici (XXXVII): Nu este tiranie mai crâncenă decât cea exercitată în umbra legilor! - Maghiarizarea copiilor cu forța? - Turcul te bate, turcul te judecă! - Maghiarizați-vă!

Marius HALMAGHI 10.09.2023 22:22 170 vizualizari 0 comentarii

Cartușe toner și piese de schimb pentru imprimante și multifuncționale
www.sertit.ro

În: *Tribuna*, 10 septembrie 2023